

BAMYA BAHÇELERİNDEN CEZAEVİNE...

Peki ya sonra?

Ne Olmuştu?

1927: İlk Göçmenler

1950'lere kadar: Çiftlik ve tarlalar

Bu tarihe kadar Bayrampaşa, mesire yerleri ve çiftliklerle anılmaktadır. Bamya tarlalarıyla ünlüdür. İsmi aldığı Sağmalcılar-babaannemlerin yerleşimi, sağmal inekleri barındırmaktadır.

Babaannemin Hikayesi

Selanik'ten Edirne'ye oradan da Kocamustafapaşa'ya uzanan bir göç hikayesi. Kocamustafapaşa'da iplik atölyelerinde çalışmaya başlıyor. O dönemde Rumlar ve Ermeniler ağırlıklı bölgede. Babaannem eski patronunun yardımıyla bir süre sonra iplik atölyesi açar. Anlattığına göre yanında 'Dilber kızları' çalışmaktadır. Menderes döneminde burada istimlak olur ve babaannemler Bayrampaşa'ya sürgün edilir. O zaman buralar 'sur dışı' diye tabir edilen tarla ve çiftliklerin olduğu bomboş bir yerdir. Sonrasında 'ölüm çamuru' ve olmayan altyapı sistemi gereği salgın hastalıklarla anılacaktır.

Sanayileşme

Bayrampaşa'ya taşınan istimlak mağdurlarıyla birlikte burada bulunan tarım arazileri ve çiftlikler bir bir konut ve sanayi yapılarına dönüşmeye başlar. Tekstil başta olmak üzere matbaa vb. sanayi kolları semte yerleşir.

1955-1968: Bayrampaşa Cezaevi

Benim Hikayem

Hayata Dönüş Operasyonu, Türkiye'de cezaevlerindeki bazı tutuklu ve hükümlülerinin F tipi hücre sistemine ve tecrit uygulamasına direnmek için 20 Ekim'de başlattıkları açlık grevi ve ölüm orucu eylemlerine karşı, 19 Aralık 2000 tarihinde, 20 cezaevine birden yapılan, 2'si asker 30'u tutuklu 32 kişinin öldüğü, yüzlerce kişinin yaralandığı, yaklaşık 10000 güvenlik görevlisi tarafından gerçekleştirilen operasyonlara verilen resmi addır (Wikipedia, 2009). O günlerde cezaevinin 500 metre çevresindeki her yer polis kordonuna alınmıştı. Evimize polis nezaretinde girebiliyor, olanları anlamaya çalışıyorduk.

Bir diğer olayda, okuldan eve dönüyordum ve yine bir polis kordonuyla karşılaştım. Bazı mahkumların kazdıkları tüneller ile evlerin zemin katlarından çıktıkları söyleniyordu. Bazı mahalle sakinlerinin rehlin alındığı söylentileri vardı. Olaylar açık değildi.

Cezaevi bir kez daha Bayrampaşa'nın kötü ünü olmuştu.

2000'ler: Mahkumların Topluma Kazandırılması

2004'te "1. Bağımsız Bayrampaşa Cezaevi Film Festivali" yapıldı.

Pardon" filminin galası, 2005'te Bayrampaşa Cezaevinde gerçekleştirildi.

Bayrampaşa Cezaevi, zamanla sinema filmlerine kapılarını açmaya başladı. İlk olarak yönetmenliğini Abdullah Oğuz'un yaptığı "O Şimdi Mahkum" filmine çekim izni verildi. Filmin İstanbul galası da Bayrampaşa Cezaevinde yapıldı.

2007 yılında yönetmenliğini Hamdi Alkan'ın yaptığı, senaryosunu mahkumların yazdığı "Bayrampaşa

Ben Fazla Kalmayacağım" filminin çekim mekanı oldu.

"Hayal Kurmak Serbest Film Atölyesi" projesi kapsamında, çekilen filmin galası da cezaevinde yapıldı. Cezaevinde kalan mahkumların kurduğu tiyatro grubunun, cezaevinin tiyatro salonunda sergilediği "Misafir" ve "Batakhane Güzeli" adlı oyunlar büyük alkış aldı.

Levent Kırca-Oya Başar Tiyatrosu ekibi, Aziz Nesin'in "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz" adlı oyununu, dans gösterileri eşliğinde ilk kez Bayrampaşa Cezaevinde sahneledi.

Bayrampaşa Cezaevi Tiyatro Salonunda, Anadolu Grubu sanatçıları da şair Ahmet Selçuk İlkan'ın katılımı ile konser verdi.

17. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali İKSV kapsamında sergilenen RemDans proje topluluğunun sunduğu "Islak Hacim" isimli çağdaş dans projesi, 22-23 Mayıs 2010 tarihlerinde Bayrampaşa Cezaevi'nde sergilenen ilk performans oldu

2008: Cezaevinin Kapanışı

Cezaevinin kapatılması ile beraber arazi kaderine terkedilir. Buradaki yapının yıkılmasıyla tüm anılar tarihe karışır. Cezaevinin kapatılması buradaki esnafı da kötü etkiler.

2008-... 120.000 m²'lik alan işlevsiz

Bayrampaşa eskiden su yatakları ve tarlalarla dolu olduğundan zemini zayıftır. Aynı zamanda binalar da eskidir. Kentsel dönüşüm kararı çıkar. Güya, cezaevinin bulunduğu alana, kentsel dönüşüm esnasında evinden edilen insanların geçici süre yaşaması için TOKİ'ler yapılacaktır. Proje 2013'te başlaması gerekirken hala bir aşama kaydedilememiştir.

Peki ya sonra?

Söylentiler

*Arazi yanındaki hastaneye dahil edilecek.

*Deprem nedeniyle zarar görmüş binalar yıkılarak buradaki insanlar, cezaevi arazisine yapılacak geçici konutlara yerleştirilecek.

*Kentsel dönüşüm adı altında yapılacak bu uygulamayla Bayrampaşa'ya özgü mahalle dokusu yok edilerek yeni TOKİ-vari bir karakter oluşturulacak.

*Bayrampaşa Cezaevi'nin bulunduğu alanda Osmanlı mimarisiyle inşa edilecek ve 5 bin kişinin aynı anda namaz kılabilceği bir cami, kültür merkezi, 350 yataklı bir hastane, bir ilköğretim okulu ile 2 bin 200 konut yapılacak.

Ne Olabilirdi?

Geçmişe Dönüş

*Geriye kalan cezaevi duvarının açılan boşluklar yardımıyla semt dokusuna kazandırılması.

*Cezaevi yapılarının özgün biçiminin kent hafızasında korunması.

*İz olarak yeniden inşa edilen yapıların işlevlendirilmesi: Kentsel tarım alanları ve seraların oluşturulması.

*Buradaki tarım alanları ve seralarda üretilen ürünlerin kurulan pazarda satılması.

*Kentsel dönüşüm kapsamında evlerinden çıkarılan insanların, geçici olarak konaklayabileceği mekanların oluşturulması

*Zemin kattaki mekanların çeşitli tarım eğitimlerine ve etkinliklere ev sahipliği yapması

*Cezaevinde kalmış insanların anılarından, eşyalarından ve duvar yazılarından oluşan bir müzenin oluşturulması.

Tüm bunlar gerçekleşirken bu terkedilmiş alan hem kendini dönüştürür, hem de semti daha yaşanılabilir bir hale getirir. Öte yandan geçmişe dönüş, semtin kendine özgü güzel anılarını mikro ölçekte ortaya çıkarır. Daha sürdürülebilir bir geleceğe bir adım daha...